

Ustanavljanje in organizacija kmetijsko-nadaljevalnih šol.

Za široko povzdigo strokovne izobrazbe kmetiškega stanu našega naroda.
(Obdelala in sprejela anketa kmet. strok. — Sestavil in uredil kmetijski svetnik Viljem Rohrman.)

Navodilo za ustanavljanje kmetijsko-nadaljevalnih šol.

1. Ustanovitev kmetijsko-nadaljevalne šole.

Snovatelji kmetijsko-nadaljevalnih šol naj se preskrbe pred vsem en iztis zakona o snovanju in o uredbi kmetijsko-nadaljevalnih šol, dalje pravilnik in učni načrt za te šole in naj se tudi pouče o sredstvih in o namenu teh šol. Za brezplačno prepustitev teh pripomočkov naj se obravna na oblastno kmetijsko upravo. V dotični vlogi je navesti: kraj in zadnjo pošto, županstvo ozir, okrajni zastop, okrajno glavarstvo, število razredov ljudske šole, stazelj bližnje kmetijske korporacije.

2. Štetje kmetijske mladine.

Na to je šesteti kmetijsko mladino, ki prihaja v poštev za obisk šole, t. j. mladina od 14 leta naprej, ki ne obiskuje kake druge strokovne šole in ki je namenjena za kmetički poklic. Prvi čas je sprejeti mladino do 18. leta starosti. O sprejemu odločuje vodstvo osnovnih in meščanskih šol v okolišju kmetijsko-nadaljevalne šole s sodelovanjem županstev. Vse šteti je izkazati v posebnem seznamu, kakor ga kaže sledeči obrazec.

Seznam mladine, ki je po §.... zakona z dne .... k obisku kmetijsko-nadaljevalne šole v..... zavezana.

Zn. št.	Ime učenca	Poklic in rojstni dan	Ime, priimek in poklic staršev oz. delodajalca	Bivališče
1	Janez Hribar	kmet-ki sin 4. 2. 1905	Anton Hribar posestnik	Selca
2	Anton Saje	hlapce 15. 6. 1906	Jože Kolenc posestnik	"
3	Jože Medved	kočarjev sin 12. 8. 1907	J. Medved kočar	"
4	M. Kolenc	kmetiška hči 23. 3. 1906	Franc Kolenc posestnik	"

Šolski okoliš lahko obsega občine, ki so do 6 km oddaljene od stazelja kmetijsko-nadaljevalne šole. Merodajne so v tem slučaju krajevne razmere in potne zveze.

3. Pripravljalni odbor.

Kmetijsko-nadaljevalna šola se lahko ustanovi, če šteje najmanj 20 šoloobveznih učencev. V ta odbor je povabiti osebnosti, ki zavzemajo v občini merodajna mesta in ki so prijatelji splošnega in kmetiškega napredka in sicer: 1. župan dotične občine ozir, župani vseh tistih občin, ki spadajo v okoliš šole, 2. zastopniki kmetijskih korporacij, 3. zastopniki hranilnic in posojilnic, 4. druge voljene in poizrtvovalne osebe kakor n. pr. župnike, člane občinskih odborov, veljavne kmetovalce itd. (ne le moški, ampak tudi ženske), 5. člani raznih drugih zastopov, člani kmetijskih združenj, kmetijsko strokovnjaki in državni ekonomisti, 6. učiteljsko šole, na kateri se snuje kmetijsko-nadaljevalni tečaj in tudi učiteljsvo drugih šol v okolišju, 7. zastopniki telovadnih društev, 8. zdravniki in živlnozdravniki, ki se nahajajo v šolskem okolišju.

4. Izdelovanje predlogov.

Za prvo sejo pripravljalnega odbora je vse potrebno pripraviti, da se vsa ustanovitev šole po možnosti olajša. Pripraviti je zlasti učni načrt in pravilnik kakor tudi proračun za stroške, ki naj se izdela skupno in sporazumno z županom dotične občine. Potrebne stroške za tiskovino naj založi v tem slučaju občinska blagajna.

5. Ustanovno zborovanje pripravljalnega odbora in pričetno delovanje.

Po teh predpripravih naj skliče dotični župan oziroma glavni interesent za šolo ustanovno zborovanje in naj povabi vse člane pripravljalnega odbora, ki so se izrekli za ustanovitev kmetijsko-nadaljevalne šole. Na tem zborovanju se izvoli začasnega načelnika, začasnega poslovodjo (navadno poznejšega voditelja te šole ali na člana bodočega učiteljskega zbora ali sploh osebo, ki se zanima za ustanovitev šole) in začasnega blagajnika. Na to sledi razprava o učnem načrtu, pravilniku in proračunu. Pri zborovanju je tudi nastavitelj približno zneske, ki bi jih učitelji lahko prispevali k vzdrževanju šole. Na-

dalje je predlagati zborovalcem, komu se izroči vodstvo kmetijsko-nadaljevalnega tečaja in katerim močim pouk v posameznih predmetih. Za začetek kaže pravilnik in učni načrt le malo izpremenjati. Ustanovni zbor naj napravi tudi prošnje za prispevke na vse merodajne faktorje in zlasti tudi na občine in okrajne zastope.

6. Predložitev prošnje in prilog.

Kakor hitro so se rešile prošnje za prispevke, mora pripravljalni odbor vložiti na oblastno kmetijsko upravo predlog za ustanovitev kmetijsko-nadaljevalne šole. Tej prošnji je priložiti: 1. izjavo, da se je sprejel pravilnik kot podlaga za ustanovitev kmetijsko-nadaljevalne šole; 2. izjavo, da bo pouk urejen po predpisanim učnem načrtu; 3. izjave činiteljev, ki se tičejo prispevanja k vzdrževanju šole; 4. proračun v 3 iztisih; 5. predlog za potrditev voditelja in učnega osobja; 6. popis učnih prostorov in izjava korporacije, ki preuči prostore v brezplačno porabo; 7. izjava, ali je potrebno zemljišče (šolski vrt) za praktični pouk pridobljeno ozir, kako se ima pridobiti; 8. dokazila učnega osobja o učni usposobljenosti za kmetijsko prirodnoznanjski ozir, gospodinjstvo pouk in ev, predlogi za začasno oprestitvev od teh razredov; 9. predlog za določitev učne dobe in dnevnega časa za pouk; 10. seznam števil učencev kmetijsko-nadaljevalne šole.

7. Izvolitev stalnega šolskega odbora.

Kakor hitro je oblastna kmetijska uprava dovolila ustanovitev kmetijske-nadaljevalne šole, se ima izvoliti stalni šolski odbor. Hkrati z dovoljenjem imenuje kmetijska uprava tudi zastopnika vlade. Začasni načelnik pripravljalnega odbora skliče vse činitelje na zborovanje, pri katerem se izvoli stalni šolski odbor z načelnikom in blagajnikom. Posle šolskega odbora upravlja voditelj kmetijsko-nadaljevalne šole. Ko je vse to rešeno, se lahko prične z delovanjem šole.

Načrt zakona o snovanju in o uredbi kmetijsko-nadaljevalnih šol.

§ 1. Kmetijsko-nadaljevalne šole imajo namen, da se kmetijska mladina po dovršeni osnovni šoli nadalje izobrazuje in sicer v vseh tistih predmetih, ki so važni in potrebni za praktični poklic kmetiškega stanu. Znanje pridobljeno v osnovni šoli se v kmetijsko-nadaljevalni šoli popolnoma in poglobi s kmetijsko - prirodnoznanjskim poukom. Razen tega se vzbujajo pri mladini zanimanje za nadaljevanje splošne in strokovne izobrazbe in za obisk strokovnih kmetijskih šol. Pouk je dvoleten in se vrši redno v zimskem tečaju. Po predlogu šolskega odbora in učiteljskega osobja se pouk lahko razširi tudi na poletni čas, kar je važno zlasti za potrebe praktičnega pouka. V istem smislu delujejo za poklicno izobrazbo ženskega naraščanja gospodinjstvo - nadaljevalne šole.

§ 2. Učni predmeti v kmetijsko - nadaljevalni šoli so: Kmetijsko splošno, kmetijsko računstvo, kmetijsko prirodnoznanstvo, kmetijsko gospodarstvo in zadržništvo, ustavoznanstvo in zakonodajstvo. Za dekleta je važen razen tega pouk iz gospodinjstva in vzgojstva. Pouk je popolnoma v pomočju knjižnice, bralnice, pogovorov, z družabnimi prireditvami, izletj, razstavami in praktičnimi vajami.

§ 3. Na kmetijsko - nadaljevalnih šolah poučujejo učitelji ljudskih in meščanskih šol. V kmetijskih predmetih poučujejo učitelji, ki imajo potrebno učno usposobljenost za te predmete.

§ 4. Kmetijsko - nadaljevalne šole je ustanoviti v krajih, kjer se potegujejo krajevni činitelji za nje, zlasti kmetijske strokovne organizacije. Sosedne občine, ki ležijo tako blizu kmetijsko-nadaljevalni šole, da jo mladina lahko obiskuje, se lahko združijo v en šolski okoliš.

§ 5. O ustanovitvi in opustitvi kmetijsko-nadaljevalne šole odločuje oblastna kmetijska uprava. Vrhovno vodstvo kmetijsko - nadaljevalnega šolstva je v rešah oblastne kmetijske uprave, ki imenuje in predlog šolskega odbora voditelja šole in učne moči in ki skrbi tudi za razvoj kmetijske - nadaljevalnega šolstva.

§ 6. Ministrstvo poljoprivrede i voda izda za kmetijsko - nadaljevalne šole pravilnik in učni načrt.

§ 7. Ako se je ustanovila v kakem kraju kmet, nadaljevalna šola, je obisk te šole obvezen za vsa tisto mladino moškega in ženskega spola v starosti od 14. leta naprej, ki ne obiskuje ali ki ni obiskovala kake druge strokovne ali srednje šole, ali ki se ni posvetila kakemu drugemu poklicu in ki ne staneje dalje kakor 6 km od šole.

Ta daljava se lahko po krajevnih razmerah zniža na predlog šolskega odbora in s pritrditvijo oblastne kmetijske uprave.

§ 8. Če ni mogoče dobiti drugih pripravljanih učnih prostorov za kmetijsko - nadaljevalno šolo, se morajo prepustiti v ta namen prostori v ljudski oziroma v meščanski šoli, seveda brez škoda za redni pouk teh učencev. Čas in način porabe določujejo pristojne šolske oblasti, ki dobe v ta namen vsa potrebna navodila za pospeševanje teh šol od ministrstva za prosveto v sporazumu z ministrstvom poljoprivrede i voda. Pri vsaki kmetijsko - nadaljevalni šoli je treba skrbeti za pripravno zemljišče potrebna za praktični pouk učencev. Ako ni pripravnega šolskega vrta, naj preskrbi pripravno zemljišče šolska občina ozir, vse tiste občine, ki spadajo v šolski okoliš kmetijsko - nadaljevalne šole.

§ 9. Stvarne potrebščine kmetijsko - nadaljevalne šole morajo kriti krajevni činitelji, ki morajo trpeti tudi osebne izdatke, v kolikor niso kriti iz javnih prispevkov, zlasti iz subvencij ministrstva poljoprivrede i voda. Če je več občin združenih v šolski okoliš, se mora kritje skupne potrebščine dogovorno urediti, v nasprotnem slučaju je pa potrebščino kriti po davčni moči prazdetih občin. Vsi prispevki za ustanovitev in vzdrževanje kmetijsko - nadaljevalnih šol se stekajo v šolski fond kmetijsko - nadaljevalne šole.

§ 10. Neposredna uprava kmetijsko - nadaljevalne šole pripada krajnemu šolskemu odboru, ki je sestavljen iz zastopnika vlade, iz zastopnika šolske občine ozir, zastopnikov vseh tistih občin, ki so združene v šolski okoliš, dalje iz voditelja šole, iz zastopnika šolskega učiteljsva in iz zastopnikov onih činiteljev, ki se zavezujejo prispevati k stroškom šole najmanj letnih 50 Din. Korporacije in strokovne kmetijske organizacije, ki prispevajo manj kakor 50 Din, na leto, volijo skupno svojega zastopnika v krajni šolski odbor. Šolski odbor voli iz svoje srede načelnika in blagajnika. Upravna doba za člane šolskega odbora traja 3 leta. Po tem času se lahko vsak član zopet na novo izvoli. Članska mesta so častna mesta in se brezplačno opravljajo.

§ 11. Vse vloge šolskega odbora se izvršijo glasom odborovega sklepa.

§ 12. Šolskemu odboru pripadajo sledeče naloge:

1. da predloži oblastni kmetijski upravi pravilnik in učni načrt z event, spremembevalnimi predlogi, ki se nanašajo na krajevne razmere in potrebe, kakor tudi stroškovnik za ustanovitev in vzdrževanje kmetijske nadaljevalne šole v odobrenje. Normalni pravilnik in učni načrt se zamoreta le s privajljenjem oblastne kmetijske uprave izpremeniti. 2. Da predloži vsačto leto proračun za vzdrževanje kmetijsko - nadaljevalne šole in koncem leta pa računski zaključek o porabi vseh prispevkov za vzdrževanje šole, da ga oblastna kmetijska uprava pregleda in odobri. 3. Da oskrbuje med šolskim letom vse posle, ki se tičejo gospodarstva in uprave šole. 4. Da izdaja letno poročilo za šolo in ga predlaga oblastni kmetijski upravi. 5. Da stavi oblastni kmetijski upravi svoje predloge glede imenovanja voditelja in učnih moči. 6. Da skrbi za inventar in za učne pripomočke, za stvarne potrebščine za redni pouk in za šolsko poskuševališče.

§ 13. Pouk na kmetijsko - nadaljevalni šoli je za učence brezplačen.

§ 14. S tem zakonom se razveljavijo vse dosedanje naredbe, ki so se izdale za kmetijsko-nadaljevalne šole.

§ 15. Z izvršitvijo tega zakona se pooblašča ministrstvo poljoprivrede i voda v sporazumu z ministrstvom prosvete in ministrstvom za notranje zadeve.

§ 16. Ta zakon stopi v veljavo z dnevnim razglasitve.

Pravilnik za kmetijsko-nadaljevalne šole.

§ 1. Učni namen. Kmetijsko - nadaljevalne šole imajo namen, da se kmetijska mladina po dovršeni osnovni šoli nadalje izobrazuje in sicer v vseh tistih predmetih, ki so važni in potrebni za praktični poklic kmetiškega stanu. Znanje pridobljeno v osnovni šoli se v kmetijsko - nadaljevalni šoli popolnoma in poglobi s kmetijsko - prirodnoznanjskim poukom. Razen tega se vzbujajo pri mladini zanimanje za nadaljevanje splošne in strokovne izobrazbe in za obisk strokovnih kmetijskih šol. Pouk je dvoleten in se vrši redno v zimskem tečaju. Na predlog šolskega odbora in učiteljskega osobja se pouk lahko razširi tudi na poletni čas, kar je važno zlasti v interesu praktičnega pouka. V istem smislu delujejo za poklic-

no izobrazbo ženskega naraščanja gospodinjstvo-nadaljevalne šole.

§ 2. Učna smer. V kmetijsko - nadaljevalni šoli se mladenčji in dekleta poučujejo ločeno. Pouk se naslanja na učno stvarino osnovne šole in podaja učencem v lahko umiljivi obliki temeljne nauke kmetijskega prirodnoznanstva in zadržništva v posebnim ozirom na praktične potrebe kmetijstva. Krajni šolski odbor zamore predlagati spremembe ozir, dopolnitve učnih predmetov, ki so važni za dotično okolico. V zvezi s kmetijsko-nadaljevalno šolo se lahko prireajo za učence in odrasle tudi specialni tečajji in poučna predavanja o raznih strokah kmetijstva. Take priredbe se lahko izvrše s pomočjo in z udeležbo kmetijskih organizacij.

§ 3. Učna doba. Šolsko leto traja redno 5 mesecev, lahko pa tudi več. Pričetek in sklep določuje šolski odbor z ozirom na krajevne razmere in potrebe, kakor tudi z ozirom na učno dobo osnovnih šol na stazelju kmetijsko - gospodinjstvo šole. Prosti dnevi na osnovnih šolah naj veljajo v obče tudi za kmetijsko - nadaljevalno šolo. Predpisani tedenski pouk 6 ur se vrši redno ob dveh delavnikih; čas in dneve ima določiti krajni šolski odbor z ozirom na krajevne razmere in odnosaše. Za pouk se lahko pritegnejo tudi prosti dnevi in nedelje. Šolski odbor določi na predlog učiteljsva, koliko ur na teden in kdaj se ima porabiti za praktična dela na šolskem vrtu oziroma na poskuševališču. Za dekleta je po možnosti prirejati tudi praktične vaje v kuhanju in o lišnem gospodinjstvu. Doba tega pouka določuje na predlog učiteljskega odbora šolski odbor z vpoštevanjem krajevnih potreb in razmer.

§ 4. Učni predmeti. Učne predmete določuje zakon o snovanju in o uredbi kmetijsko - nadaljevalnih šol. Podrobna določila o uredbi in razdelitvi puka obsega od ministrstva potrjeni učni načrt. Krajni šolski odbor lahko predlaga oblastni kmetijski upravi izpremembe tega načrta, toda le sporazumno z učiteljskim osobjem. Praktične vaje se vrše na šolskem vrtu ali v poskuševališču. Za praktično razkazovanje naj se uporabljajo tudi pripravne kmetijske kulture in nasadi v šolskem okolišju. Šolski vrt in poskuševališče oskrbuje učitelj s potrebno kvalifikacijo in v sporazumu z voditeljem tiste šole, ki ji vrt pripada. Opazovanja v poskuševališču morajo učenci zapisovati v svoj dnevnik.

§ 5. Kritje stroškov in vzdrževanje šole. Šola se vzdržuje s pomočjo subvencij ministrstva poljoprivrede i voda, okrajnega zastopa, posameznih občin, ki spadajo v šolski okoliš, posojilnic in hranilnic in drugih podpornikov, ki se nahajajo v šolskem okolišju in sicer po § 9. zakona o snovanju in o uredbi kmetijsko-nadaljevalnih šol. Ti prispevki in drugi dohodki šole se stekajo v poseben fond, ki ga upravlja šolski odbor. Krajni šolski svet dotične občine, kjer se nahaja kmetijsko - nadaljevalna šola, da brezplačno na razpolago potrebne učne prostore in učila (§ 5. zakona o k. n. o.). Če mogoče preskrbi tudi prostor za knjižnico, za bralnico in za konferenčno in da, če treba tudi telovadnico in kuhinjo na razpolago.

§ 6. Šolski odbor. Za veljavnost sklepov šolskega odbora je treba da je najmanj polovica odbornikov navzoča. Glasuje se z večino glasov. Pri enakem številu glasov odločuje glas predsednika, ki sicer ne glasuje. Način poslovanja urejuje poslovni red, ki ga odobri oblastna kmetijska uprava. Vsak član šolskega odbora je upravičen, da se po večkrat lahko prepriča, v kakem stanju so učni prostori šolske uprave, učni pripomočki, šolski vrt in poskuševališče. Če se poažejo nedostatkji, jih je naznaniti voditelju kmetijsko - nadaljevalne šole in če jih ta ne more odpraviti, pa šolskemu odboru, da vse potrebno ukrene. V ostalem vrši šolski odbor vse pripadajoče dolžnosti po § 12. zakona o snovanju in o uredbi kmetijsko - nadaljevalnih šol. Zlasti mora do 1. junija vsakega leta predložiti proračun dohodkov in stroškov za prihodnje šolsko leto in do konca aprila vsakega leta pa računski zaključek prejšnjih in izdatkih za pretečeno leto in sicer v dveh primerljajih in na predpisanih listkovinah.

§ 7. Vodstvo šole. Šolo upravlja voditelj kmetijsko - nadaljevalne šole, v njegovi odsotnosti ga zastopa tisti član učiteljskega zbora, ki po § 10. zakona o kmetijsko - nadaljevalnih šolah zastopa učiteljsvo v kr. šolskem odboru. Voditelj je v prvi vrsti odgovoren za napredek šole; on mora skrbeti, da se poučuje na šoli po pedagoški - didaktičnih načelih in je v tem pogledu odgovoren nadzorstvenim organom. On sprejema učence, nadzoruje šolski obisk in skrbi za vzdrževanje šolske discipline. Voditelj je odgovoren za primerno shranitev učnih pripomočkov. On

stavi v sporazumu z učiteljskim zborom šolskega odbora predloge za zasedanje učnih mest, za nabavo učnih pripomočkov, za oskrbovanje šolskega vrta in poskuševališča. On vodi administrativne posle šole, oskrbuje šolski arhiv, predseduje konferencam in izvršuje njih sklepe. Koncem šolskega leta sestavlja skupno z učiteljskim zborom letno šolsko poročilo, ki ga ima šolski odbor predložiti ministru poljoprivrede i voda. Za vodstvo kmetijsko-nadaljevalne šole dobi voditelj nagrado najmanj letnih 100 Din.

§ 8. Učiteljski zbor. Člane učiteljskega imenuje šolski odbor s pritrditvijo oblastne kmetijske uprave. Član učiteljskega zbora dobe nagrade, ki jih nakazuje šolski odbor. Visokost nagrade se ravna po nagradah na obrtno-nadaljevalnih šolah. Dnevščine in potnine o priliki ekskurzij se plačujejo po določilih veljavnih za učitelje osnovnih šol. Razredniki morajo voditi evidenco o obisku šole, nadzorovati šolsko disciplino in voditi potrebne uradne knjige in spise. Za kmetijsko-prirodnoznanstveni pouk so usposobljeni: 1. učitelji, ki so dovršili kmetijsko-nadaljevalni tečaj za ljudsko-šolske učitelje in položili predpisani izpit. 2. učitelji, ki so pred prevratom dovršili na eni ali drugi kmetijski šoli kmetijski tečaj za ljudske učitelje z učno dobo 4 do 8 tednov. 3. Učitelji, ki so že poučevali na kmetijsko-nadaljevalnih šolah in ki so dosegli tako ugodne uspehe, da se lahko spregleda obisk kmetijsko-nadaljevalnega tečaja in dotični izpit. 4. Absolventi kmetijsko-strokovnih šol (srednjih šol), ki imajo absolutorij. 5. Praktični kmetovalci, ki so dovršili najmanj zimsko kmetijsko šolo, prej pa saj meščansko šolo ali pa popolno kmetijsko šolo brez ozira na drugo predizobrazbo, ako imajo sicer sposobnost za pouk. 6. Praktični kmetovalci brez strokovnih šol, ako imajo sicer izredno usposobljenost za kmetijski pouk. — Tem osebam podeljuje pravico za poučevanje oblastna kmetijska uprava na tozadeven predlog učiteljskega zbora kmetijsko-nadaljevalne šole, dotičnega krajnega šolskega odbora in pristojnega strokovnega nadzornika.

§ 9. Učiteljska konferenca. Člani učiteljskega zbora kmetijsko-nadaljevalne šole se posvetujejo najmanj dvakrat na leto v sejah, ki jim predseduje voditelj šole. Predmet učiteljskim konferencam so: podrobna sestava učnega načrta, nadzorovanje šolskega obiska, napredka in šolske discipline, sestava urnika, posvetovanje o pedagoško-didaktičnem delovanju šole. Pri teh konferencah se tudi določuje vse potrebno o učnih pripomočkih, knjižnici, šolskih zbirkah, šolskem vrtu in poskuševališču (§ 4.). Učiteljska konferenca sestavlja sporede za poučne razgovore, za izlete in stavi sploh predloge na šolski odbor v vseh zadevah kmetijsko-nadaljevalne šole. Konferenčni zapisniki se predložijo na vpogled šolskemu odboru, ki jih rešuje v kolikor se ne tičejo predlogov, ki potrebujejo potrditve oblastne kmetijske uprave.

§ 10. Učni pripomočki. Dokler nima kmetijsko-nadaljevalna šola lastnih učnih pripomočkov, uporablja z dovoljenjem šolskih oblastij učne pripomočke ljudske šole, v kateri ima svoje učne prostore.

§ 11. Vpisovanje učencev. Vodstvo ljudskih šol in ravnateljstvo meščanskih šol na staležu kmetijsko-nadaljevalne šole morajo v vsakem oziru podpirati vodstvo kmetijsko-nadaljevalne šole pri ugotovitvi števila vseh tistih učencev in učenk, ki so po dovršeni 14 letni starosti dobili izpustnico in so obvezani obiskovati kmetijsko-nadaljevalno šolo. Voditelj kmetijsko-nadaljevalne šole mora s pomočjo matric in razrednih katalogov ljudskih in meščanskih šol kakor tudi s pomočjo občinskih uradov vse tiste učence in učence dognati, ki so v okolici do 6 km daljave obvezani šolo obiskovati. Vpisovanje učencev se vrši najmanj 14 dni pred pričetkom pouka, in je treba, da se vpisovanje običajnim putem objavi. Poznejše sprejemanje je le takrat dopustno, ako dokaže učenec oziroma učenka tisto znanje, ki je potrebno za uspešno nadaljno obiskovanje pouka.

§ 12. Število učencev in šolski obisk. Število učencev je določeno na 40. Če jih je več v posameznih letnikih, potem jih je razdeliti v dva oddelka. Po določilih § 7. zakona o snovanju in o uredbi kmet.-nadaljevalnih šol je k obisku teh šol zavezana vsa mladina od 14 leta starosti naprej, ki stanuje v okolici do 6 km daljave od šole, ako ni obiskovala že kake druge kmetijske šole ali kake srednje ali strokovne šole ali ako je sedaj ne obiskuje ali ki se ne posveti kakemu drugemu poklicu. V šole se sprejema mladina, ki je zdravno-ravnstveno neomadeževana in ki ima izpustnico ljudske ali meščanske šole. Mladina, ki po svoji starosti in oddaljenosti ni obvezana za obisk kmetijsko-nadaljevalne šole, se lahko do starosti 21 let prostovoljno prikladi za obisk šole. O sprejemanju odločuje šolski odbor, ki razsoja tudi pod kakimi pogoji je sprejemati starejše udeležnike. Zamenjavanje šolskega obiska se kaznuje po zakonskih določilih veljavnih za osnovne šole. Na mesto krajnih šolskih svetov stoji v tem slučaju krajni šolski odbor in na mesto okrajnih šolskih svetov pa pristojna politična oblast. Ako je vedenje kakega učenca spodtakljivo za druge učence, ali ako se surovo obnaša napram učitelju, potem je dotičnega učenca na predlog učiteljskega zbora izključiti. Dotično leto se mu pa ne všteje, tako da mora šolo še eno leto dalje obiskovati.

§ 13. Brezplačni pouk. Obisk kmetijsko-nadaljevalne šole je brezplačen.

§ 14. Nadzorovanje šolskega obiska. Vodja kmetijsko-nadaljevalne šole obvešča starše oziroma delodajalce učencev o tem, kako se učenci udeležujejo pouka. Učence, ki ponovno izostajajo, pri-

javlja šolskemu odboru, ki pozivlja starše in delodajalce, da pošiljajo učence redno k pouku. Če nima poziv začetnega uspeha, mora šolski odbor naznaniti take slučaje po § 12. tega pravilnika pristojni politični oblasti.

§ 15. Spričevala in izpiti. Na koncu šolskega leta dobi vsak šolobvezni učenec izkaz o njegovem vedenju, o šolskem obiskovanju in o napredku v posameznih učnih predmetih. Koncem drugega razreda se izvede klasifikacija o vseh učnih predmetih, v vedenju in v šolskem obisku in dobi učenec izpričevalo o izvršeni kmetijsko-nadaljevalni šoli. Ako učenec prekine šolanje ali če je vspeh klasifikacije neugoden, dobi učenec izkaz o tem, koliko časa je šolo obiskoval. Vsa spričevala, ki jih daje kmetijsko-nadaljevalna šola, so kolekta prosta. Učni izdelki učencev se lahko koncem šolskega leta javno razstavijo. Ravno tako se lahko ob sklepu šole prirede z učenci javni izpiti, ki naj nudijo staršem, šolskemu odboru in drugim gospodarjem priliko, da se prepričajo o namenu in važnosti kmetijsko-nadaljevalne šole.

§ 16. Tiskovine. Na kmetijsko-nadaljevalni šoli se rabijo sledeče tiskovine: Razredna knjiga, razredni katalogi, frekvencijska izpričevala, izkazi in izpričevala o dovršeni kmetijsko-nadaljevalni šoli, poslovni zapisnik, inventarni zapisnik za knjižnico in učne pripomočke, knjiga za šolsko kroniko. Druge tiskovine so dopustne z dovoljenjem ministru poljoprivrede i voda. Poslovni zapisnik in šolsko kroniko vodi voditelj, razredno knjigo in razredni katalog vodijo razredni učitelji, ki spisujejo tudi izkaze in izpričevala. Inventarske izkaze učnih pripomočkov, knjižnice in drugih zbirk in šolske uprave vodi učitelj, ki ga v to dobič konferenca. Šolski odbor mora za računovodstvo rabiti predpisane obrazce (proračun, knjiga o dohodkih in stroških, inventar).

§ 17. Nadzorstvo. Nadzorstvo šole pripada glede administrativnih poslov in splošno izobraževalnih predmetov pristojnemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, nadzorstvo glede pouka o kmetijsko-prirodnoznanstvih predmetih pa v to določeno strokovnemu nadzorniku za kmetijski pouk.

§ 18. Izpraznebo določil pravilnika in učnega načrta. Šolski odbor lahko zaprosi ministru poljoprivrede i voda, da dovoli izpraznebo pravilnika in učnega načrta z ozirom na krajevne razmere, zlasti glede na učno dobo in na dopolnitev učnih predmetov.

Učni načrt

za kmetijsko nadaljevalne tečaje na ljudskih šolah.

Učna doba traja 5 mesecev od 15. oktobra do 15. marca. Število ur na teden: 6 v vsakem letniku, skupaj 120 ur.

Razdelitev pouka.

Štev.	Učni predmet	Število ur na teden za letnik	
		I.	II.
1.	V. rouk	1	1
2.	Kmetijsko spise	1	1
3.	Kmetijsko računstvo	1	1
4.	Kmetijsko prirodnoznanstvo	2	2
5.	Kmetijsko gosp. društvo in zadr. društvo	1	1
6.	Državljanstvo in zakonodaja	—	1
	Skupaj	6	6

UČNA TVARINA.

1. Verouk. Spolnjevanje dolžnosti proti Bogu, proti bližnjemu in samemu sebi.

2. Kmetijsko spise. I. letnik. Vaje v sestavljanju splov važnih za kmetovalca. Kupčijska pisma, naročilna pisma za semena, umetna gnojila in druge gospodarske potrebščine. Pisma z računi za prodano blago, objave, inserati. Poizvedovalna pisma. Prejemni list, izročilni list. Pobotnica.

II. letnik. Vloge na oblastva. Prošnja za posojilo. Odpoved posojila. Naznanilo škode po točeh. Vloga za odpis davka. Naznanilo v slučaju kužne bolezni. Navodilo, kako je oddajati pisma, brzojavke, denar in blago po pošti. Poraba poštinih položnic. Železniške pošiljave.

3. Kmetijsko računstvo. I. letnik. Gospodarski računi. Tržne cene. Prodajni in nakupni računi za pridelke in gospodarske potrebščine. Računi o potrebni množini semen za razne velike njive in o stroških za nakup. Računi o potrebni množini umetnih gnojil in o stroških za nakup. Računi o množini pridelkov na razno velikih njivah. Računi o uspešnosti umetnega gnojenja.

II. letnik. Prodajni računi za živino, za mleko in mlečne izdelke. Preračunaba potrebne množine krme za en dan in za celo leto. Nakupni računi za močna krmila. Teža in tehtanje živine. Računi o mlečnosti živine. Posojilnični računi. Obrestni in odstotni računi. Zavarovalni računi. Poselski računi. Vaje v merjenju črt in zemljišč. Merjenje gnojilnih jam in sodov. Vaje v risanju zemljišč in stavb.

4. Kmetijsko prirodnoznanstvo. I. letnik. a) Kmetijsko rastlinstvo. Kako so rastline vstvarjene. Glavni deli rastlinskega telesa in njih življenjska opravila (korenina, deblo, listi, cvet in sad.) Razvoj korenine v zvezi z razvojem cele rastline. Pomen koreninskih gomoljic pri stročnicah. Notranja zgradba rastlinskega telesa. Rastlinska stonca. Način rastlinske hranitve v posameznih

dobah življenja. Kalenje rastlin. Sprejemanje in presnavljanje živeča ob času rasti. Zoženje rastlin. Razplodba rastlin. Pogoji rastlinskega življenja. Zemlja, zrak, voda, toplota in svetloba. Kako je rodovitna zemlja nastala. Kako je zemlja sestavljena: glina, pesek, apno in črna prst (humus). Najvažnejše redilne snovi. Dušik, fosforova kislina in kalij. Važnost bakterij v zemlji. Rodovitnost zemlje. Godnost zemlje za obdelovanje. Lastnost zemlje napram vodi in toploti. Razne vrste zemelj. Zrak in važnost njegova za rastline. Sestavine zraka: kisik in dušik. Vodni hlapi. Ogljikova kislina in njen pomol za rastline. Vzajemna zveza rastlinskega in živalskega življenja. Dihanje. Voda in njena sestava. Lastnosti vode. Pomen vode za rastlinsko hranitbo. Važnost toplotne svetlobe za rastlinsko življenje. Obdelovanje zemlje. Zakaj potrebujejo rastline dobro obdelano zemljo. Zakaj je globoko obdelana zemlja bolj rodovitna in katera zemlja je dobra za globoko obdelanje. Zakaj je plevela čista zemlja bolj rodovitna in kako je plevel zatirati. Kako in zakaj je kamnito zemljo izboljševati. Zakaj in kako škoduje preobilna moča v zemlji in kako je taka zemljišča izboljševati. Zakaj je gnojenje tako važno. Ali se da z gnojenjem rodovitnost zemlje povečati? Kaj ima hlevski gnoj v sebi, in ktere njegove snovi so največ vredne. Počem se ravna vrednost hlevskega gnoja. Razlika med brim in slabim hlevskim gnojem. Kako je izboljšati in povečati pridelok hlevskega gnoja. Kaj zatevamo od dobrega gnojlišča. Kako je ravnati z gnojem na gnojlišču. Kako je napravljati gnojilne jame. Kako je rabiti gnojilno. Zakaj je kompost tako važno gnojilo in kako ga je napravljati in rabiti. Vrednost pepela in apna za gnojenje. Velika važnost umetnih gnojil. Kako je rabiti umetna gnojila, da nam koristijo. Razdelitev umetnih gnojil. Tomasova žindra in superfosfat. Kalijeva sol in kalnit. Cilski soliter, amonijev sulfat in apneni dušik. Nakup umetnih gnojil. Važnost dobrega semena. Lastnosti dobrega semena. Odbiranje in čiščenje semena. Pridelovanje in izboljšanje domačega semena. Varstvo pred plevelom. Odvracanje in zatiranje detelne predenice. Pridelovanje pšenice (važnost pšenice, obdelovanje in gnojenje za pšenico, setev pšenice, namakanje semena, oskrbovanje pšenice, žetev in pridelok pšenice). Pridelovanje turščice. Pridelovanje fižola. Pridelovanje krompirja. Pridelovanje domače detelje. (Nadrobni pouk kakor pri pšenici.) Obdelovanje in gnojenje travnikov in pašnikov.

II. letnik. b) Kmetijsko živalstvo. Kako so živali ustvarjene. Glavni deli živalskega telesa. Prebavila: gobec, želodec, čreva. Dihala: pljuča, koža, krvna obočila: kri, srce, izločila: obisti, spolovila. Gibala: kosti, mišice, kite, čutila. Način živalske hranitve v prvi dobi življenja in pozneje. Sprejemanje in prebavljanje krme. Sestava rastlinskih krmil. Najvažnejše redilne snovi: beljakovine, toščice, škrob, sladkor, vlaknina in sestavine pepela (fosforovo kislino apno, sol in železo.) Sestava živalskega telesa. Voda in suha snov. Dušikove snovi: beljakovine, klejvine, rogovine. Brezdušikove snovi: toščice. Pepel: fosforovo kislino apno. Živinoreja. Zakaj redimo govejo živino in kako je povečati njeno dohodke? Značilne lastnosti goveje živine. Domača in tuja goveja plemena. Zakaj je odbirati za plemo živali, ki so ugodno razvite in dobre za užitek? Korist dobrega krmiljenja glede na razvoj života in na užitek (mlečnost, pitavnost, delazmožnost). Važnost močnih krmil za zboljšanje reje in dohodka. Red in točnost pri pokladanju krme. Pokladanje soli. Napajanje živine. Važnost paše za mlado in odraslo goved. Kaj zahtevamo od zdravih hlevov? Snaženje živine in nastiljanje. Prijazno ravnanje z živino. Odvracanje bolezni pri živini. Hitro napanjanje goveje živine. Nevarnost kužnih bolezni. Rdečica pri praščih in varstveno oprejanje. c) Sadjarstvo. Važnost sadjarstva. Razna sadna plemena in njih gospodarska važnost. Najvažnejše vrste jablan za naše kraje. Saditev drevja. Kje dobimo mlado drevje in kako ga pravilno sadimo. Kako negujemo mlade nasade. Kako oskrbujeemo starejše drevje. Gnojenje sadnega drevja. Kako precepeljamo sadno drevje? Varstvo sadnega drevja. Sadna uporaba.

5. Kmetijsko gospodarstvo in zadr. društvo. I. letnik. Kako je gospodarsko premoženje sestavljeno? Zemljišča in gospodarska poslopja. Živina in orodje. Pridelki in denar. Vzdrževanje in zavarovanje gospodarskega poslopja. Zavarovanje živine. Važnost dobrih gospodarskih strojev. Skrbno spravlanje in varčno ravnanje z domačimi pridelki. Kako je gospodariti z denarjem. Knjižgovodstvo. Popis premoženja. Blagajnična knjiga. Dolžna knjiga (zapisnik dolžnikov in upnikov). Popis prodaja. Korist kmetijskega zadr. društva. Razne vrste gospodarskih zadrug. Uredba in poslovanje zadrugnih posojilne. Uredba splošno kmetijskih zadrug (nakupnih in prodajnih zadrug). Mlekarske zadruge. Živinorejske zadruge.

6. Državljanstvo in kmetijska zakonodaja. II. letnik. Vas, politična, farna in šolska občina. Občinski odbor, župan, svetovalci. Delokrog občinskega odbora. Volitev občinskega odbora, župana in svetovalca. Občinske doklade. Občinsko premoženje. Občinski dohodki in stroški. Okrajno glavarstvo. Doželna vlada. Ministru. Uprava države. Dolžnost in pravice državljanov. Kmetijski zakon o varstvu poljščine in sadnega drevja. Zakon o varstvu koristnih ptic. Zakon za zboljšanje živinoreje. Služnostne pravice. Dolžnost prijave kuže simljivih živali.

Učni načrt

za gospodinjstvo nadaljevalne tečaje na ljudskih šolah.

Učna doba traja 5 mesecev, od 15. oktobra do 15. marca. Število ur na teden: 6 v vsakem letniku, skupaj 120 ur.

Razdelitev pouka.

Štev.	Učni predmet	Število ur na teden za letnik	
		I.	II.
1.	Verouk	1	1
2.	Gospodinjstvo spise	1	1
3.	Gospodinjstvo računstvo	1	1
4.	Kmetij ko gospodinjstvo	2	2
5.	Ročna dela	1	1
	Skupaj	6	6

UČNA TVARINA.

1. Verouk. Spolnjevanje dolžnosti proti Bogu, svojemu bližnjemu in samemu sebi.

2. Gospodinjstvo spise. I. letnik. Vaje v sestavljanju spisov za gospodinjstvo. Kupčijska pisma. Naročilna pisma za gospodinjstvo potrebščine, za vrtna semena in drugo blago. Pisma z računi za prodane pridelke, mleko, zelenjavo. Objave in inserati. Poizvedovalna pisma. Izročilni list. Pobotnica.

II. letnik. Vloge na oblastva. Dolžno pismo. Pogodbe. Navodilo, kako je oddajati pisma, brzojavke, denar in blago po pošti. Poraba poštinih položnic. Železniške pošiljave. Praktični izgledi.

2. Gospodinjstvo računstvo. I. letnik. Gospodinjški računi. Tržne cene. Prodajni in nakupni računi za pridelke, za živila, za perilo in obleko. Računi o potrebni množini in o nakupu semen in umetnih gnojil.

II. letnik. Prodajni računi za mleko in mlečne izdelke. Računi o mlečnosti krav in o pridelkih mleka in mlečnih izdelkov. Računi o izkupičku za prodano jajca in perutnino. Obrestni in odstotni računi. Poselski računi.

3. Kmetijsko gospodarstvo. I. letnik. Poklic gospodinjstva na kmetih. Lastnosti dobre gospodinjke. Hišno gospodarstvo na kmetih. Nauk o živilih. Sestavine in redilna vrednost živil. Različna jedila in glavna navodila za pripravlanje. Uporaba jedilnih ostankov. Ravnanje z domačimi. Skrb za zdravo stanovanje. Vsakdanje pospravljanje. Glavno pospravljanje. Kuhinja. Pomivanje posode. Snaženje kuhinje. Jedilna shramba in klet. Varstvo pred mušci in drugimi škodljivci v hiši. Zračenje, kurjava in svečava. Vrtinarstvo. Važnost hišnega vrta. Naprava vrta. Kako je povečati rodovitnost zemlje. Rizolanje. Gnojenje vrta. Zalivanje. Pravilno kolobarjenje. Pridelovanje najbolj važnih vrtnih rastlin. Gojitev cvetic.

II. letnik. Hišno gospodarstvo na kmetih. Obleka. Ravnanje s perilom. Pranje in likanje perila. Snaženje obleke in obuvala. Uporaba stare obleke. Nakupovanje obleke, perila in obuvala. Redno spravlanje in vzdrževanje perila in obleke. Hišni red. Kako je ravnati s posli. Gospodinjstvo računstvo. Mlekarkstvo. Mlečnost krav in kako jo izboljšujemo. Sestava in lastnosti mleka. Mlečne napake. Pravilno ravnanje z mlekom in smetano. Izdelovanje surovega masla. Perutninarstvo. Kako je povzdigniti dohodke kurjereje. Vrednost raznih kurjih plemen. Lega in oprava kurnice. Red in snaga v kurcici. Lastnosti dobrih jajčaric. Jajca za valenje. Kako je ravnati s kokošjo in piščetci. Važnost pravilnega krmiljenja in paše. Najnevarnejše kurje bolezni.

4. Ročna dela. I. in II. letnik. Ročno šivanje. Krpanje perila in obleke. Podpletanje in mašenje nogavic. Šivanje preprostega životnega perila na rokah.

Usposobljenost učiteljskega za kmetijski in gospodinjški pouk.

Priznati pa moramo v tem oziru, da je potreba izpopolniti in reformirati tudi izobrazbo učiteljskega, da se bo lahko v polnem obsegu ustrezalo gorenjim smotrom. V tem oziru pa je vseh šolski svet storiš že prvi korak na svoji seji 19. jan. t. l.

Pri referatu vis. šol. nadz. dr. Poljanca se je razvil daljši razgovor o potrebi poljedelskega in vrtinarskega pouka na učiteljskih.

Na ljudskih šolah bi morali vsled najnovjše naredbe učitelji poučevati v poljedelstvu po dve uri na teden.

Posebnega rednega pouka v poljedelstvu sedaj ni mogoče uvesti v vseh razredih učiteljskih, ker je že preveč drugih predmetov. Treba bo učiteljskega razširiti na pet šolskih let.

Sprejeti je bil predlog poročevalcev: Za sedaj naj se vrši pouk o poljedelstvu v 3. in 4. letniku učiteljskega. Za upravno leto 1923. se postavi v proračun znesek 19.000 Din za učiteljske poljedelske tečaje, ki naj se vrše na kmetijskih šolah in šolskih vrtil in obližju teh šol.

Tudi pouk o zadr. društvu se je že uvedel na učiteljskega, pa manjka zarj strokovnih učiteljev.

Pogoji za izobrazbo učitelje za gospodinjški pouk so tudi dani, dasi zahteva tudi ta pouk svoje reforme že na učiteljskih.